

**Raadsvergadering
18-04-2023**

Documentnummer: D/23/098891
Zaaknummer: Z/23/030490

Voorstel tot Intrekken besluit voor oprichten Noodfonds

Van:	College (portefeuillehouder Peters)
Voorstel:	Voorgesteld wordt om: 1. Besluitpunt 1 sub E “een noodfonds wordt opgericht met een startbedrag van € 100.000 van waaruit aan mensen die niet rond kunnen komen maatwerk geleverd kan worden in de vorm van een financiële tegemoetkoming tot een maximum bedrag van € 2.500 per huishouden en de post “onvoorzien structureel” aan te wijzen als dekkingsmiddel voor het tekort dat door deze wijziging ontstaat” van het besluit vaststellen programmabegroting 2023 d.d. 8 november in te trekken.
Bijlagen:	Bijgevoegd: raadsbesluit, conceptverordening “Tijdelijke vangnetregeling huishoudens gemeente Maasgouw 2023” Ter inzage: n.v.t.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
De secretaris,

Toelichting

Voorstel tot Intrekken besluit voor oprichten Noodfonds

Inleiding:

Het afgelopen jaar zijn de energieprijzen fors gestegen. Dit heeft het directe gevolg dat voor veel huishoudens de energierekening flink is gestegen. Daarnaast werken de gestegen energieprijzen door in prijzen voor producten en diensten waardoor de koopdracht daalt. De inflatie heeft een recordhoogte bereikt. Steeds meer inwoners krijgen te maken met financiële stress naar aanleiding van de stijgende prijzen.

Het Rijk heeft tijdelijke maatregelen genomen om inwoners op diverse manieren te helpen. Onder meer hebben in 2022 huishoudens met een laag inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum een energietoeslag van € 1300 ontvangen, die ook in 2023 wordt uitgekeerd. Daarnaast hebben alle huishoudens in november en december 2022 een compensatie van € 190 per maand via de energierekening ontvangen. Ook geldt vanaf 01-01-2023 een maximumtarief voor gas en elektriciteit tot een gemiddeld gebruik (energieplafond). Ook het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen zijn per 01-01-2023 met ruim 10% gestegen.

Al deze maatregelen en regelingen nemen echter niet weg dat er inwoners zijn die onvoldoende geholpen worden met bestaande maatregelen.

De raad heeft zijn zorgen geuit over deze ontwikkelingen en wil deze inwoners ondersteunen. De raad heeft daarom via een amendement tijdens de raadsvergadering op 08 november 2022 besloten om een noodfonds op te richten. De tekst van het besluit luidt als volgt:

“Een noodfonds wordt opgericht met een startbedrag van € 100.000 van waaruit aan mensen die niet rond kunnen komen maatwerk geleverd kan worden in de vorm van een financiële tegemoetkoming tot een maximum bedrag van € 2.500 per huishouden en de post “onvoorzien structureel” aan te wijzen als dekkingsmiddel voor het tekort dat door deze wijziging ontstaat”.

Na het besluit van de raad om een Noodfonds op te richten is er ambtelijk een werkgroep opgericht. In deze werkgroep zijn diverse disciplines betrokken (beleid, uitvoering, financiën, business control en juridische zaken), daarnaast heeft ook afstemming plaatsgevonden met de privacy officer. Het vormgeven van het Noodfonds is een forse uitdaging gebleken, aangezien zowel juridisch als financieel als uitvoeringstechnisch aan allerlei eisen moet worden voldaan, die moeilijk met elkaar verenigbaar blijken te zijn. Om uitvoering te kunnen geven aan het verzoek van de raad is er gewerkt aan een verordening in de vorm van een tijdelijke vangnetregeling. Dit is de meest passende vorm die aansluit bij het besluit voor het op te richten Noodfonds.

De aanloop naar de uitvoering van de verordening en de daadwerkelijke uitvoering vraagt van alle betrokken disciplines tijd en vraagt om een arbeidsintensief proces. Hiermee is de verordening in de uitvoering een dure vorm van tijdelijke ondersteuning en wordt geadviseerd om het besluit tot het oprichten van een tijdelijk noodfonds in te trekken.

Landelijk is er in de tussentijd ook nog gewerkt aan oplossingen om inwoners tegemoet te komen. Er is sinds 07 februari een landelijk Tijdelijk Noodfonds Energie opgestart, dat is opgericht voor huishoudens met een inkomen tot 200% van het wettelijk sociaal minimum. Hiermee kan een brede doelgroep van inwoners geholpen worden die aantoonbaar hoge energiekosten hebben gehad in de periode oktober 2022 - maart 2023. Hiermee worden ook inwoners geholpen die momenteel buiten de bestaande regelingen vallen. Het nadeel van deze regeling is wel dat deze maar relatief kort open staat.

Daarnaast is lokaal inmiddels uitvoering gegeven aan het aanpassen van de inkomensgrens van 120% naar 130% van het wettelijk sociaal minimum voor de regelingen binnen het huidige armoedebeleid van de gemeente Maasgouw. Hierdoor kunnen inwoners die eerder net buiten de regelingen vielen, maar toch te maken hebben met financiële stress, nu wel gebruik maken van de regelingen in het armoedebeleid van de gemeente Maasgouw.

Beslispunten:

Voorgesteld wordt om:

1. *Besluitpunt 1 sub E “een noodfonds wordt opgericht met een startbedrag van € 100.000 van waaruit aan mensen die niet rond kunnen komen maatwerk geleverd kan worden in de vorm van een financiële tegemoetkoming tot een maximum bedrag van € 2.500 per huishouden en de post “onvoorzien structureel” aan te wijzen als dekkingsmiddel voor het tekort dat door deze wijziging ontstaat” van het besluit vaststellen programmabegroting 2023 d.d. 8 november in te trekken.*

Argumenten:

1.1 De aanloop naar en uitvoering van het Noodfonds is een arbeidsintensief proces

Het amendement biedt voor een bredere doelgroep die onvoldoende wordt geholpen met bestaande regelingen een mogelijkheid om een beroep te doen op het noodfonds. De opgestelde verordening biedt inwoners, mits ze aan de criteria voldoen, een maximaal bedrag van € 2500 om betaalachterstanden op te lossen.

In de aanloop naar de totstandkoming van de verordening zijn diverse disciplines (beleid, uitvoering, financiën, business control en juridische zaken) betrokken. Het tot stand komen van de verordening is een forse uitdaging gebleken aangezien zowel juridisch als financieel als uitvoeringstechnisch aan allerlei eisen moet worden voldaan, die moeilijk met elkaar verenigbaar bleken te zijn.

Dit heeft reeds om een enorme tijdsinvestering gevraagd van alle betrokken disciplines en zal om nog meer tijd vragen in de aanloop naar de uitvoering van de regeling. Er zijn duidelijke afspraken nodig en een volledig uitgewerkt plan om ervoor te zorgen dat de uitvoering voldoende handvatten heeft om tot een gedegen uitvoering te komen. Dit vergt veel tijd van alle betrokkenen bij deze regeling.

Ook de uitvoering van de regeling vraagt om een arbeidsintensief proces. Het is op voorhand niet duidelijk waarvoor inwoners een aanvraag indienen, dat maakt dat formuleren van criteria lastig. Om de regeling voor zoveel mogelijk inwoners beschikbaar te stellen is er daarom in de verordening gekozen voor een beperkt aantal criteria. Dit kan er aan de andere kant voor zorgen dat er willekeur ontstaat. Om willekeur te voorkomen en ervoor te zorgen dat het geboden maatwerk reproduceerbaar is, moeten er diverse ambtenaren betrokken zijn bij het beoordelingsproces. Het leveren van maatwerk kost tijd, is een arbeidsintensief proces en brengt daarom hoge uitvoeringskosten met zich mee.

1.2 Met een tijdelijk Noodfonds lossen we de armoede op lange termijn niet op.

Vanuit het Rijk zijn er diverse tijdelijke maatregelen genomen om inwoners financieel te ondersteunen. Zo is er sinds 07 februari 2023 ook een Tijdelijk Noodfonds Energie opgericht. Het oprichten van een lokaal Noodfonds is ook een tijdelijke maatregel. Deze regeling kan niet volledig voorkomen dat inwoners in de schulden raken.

Daarnaast worden de oorzaken van onder andere energiearmoede met deze regeling niet opgelost. Ook inwoners die bijvoorbeeld kampen met hoge (medische) kosten vanwege een beperking of ziekte worden met een tijdelijke regeling niet structureel ondersteunt. Inwoners die tussen wal en schip vallen kunnen met een tijdelijke regeling worden ondersteund, maar ook dat lost de problemen op de lange termijn niet op.

1.3 Het is niet duidelijk hoeveel inwoners ondersteund kunnen worden met het Noodfonds

De raad heeft een bedrag vrijgemaakt van € 100.000 inclusief uitvoeringskosten. Het uitvoeren van deze regeling door Servicecentrum MER SD is een arbeidsintensief proces, dat hoge uitvoeringskosten met zich mee brengt. Op voorhand is geen inschatting te maken van de uitvoeringskosten, mede omdat niet kan worden ingeschat hoeveel inwoners gebruik zullen maken van de regeling. Doordat in het vrijgemaakte bedrag van € 100.000 ook uitvoeringskosten zijn opgenomen kan dit betekenen dat er minder inwoners geholpen worden dan in eerste instantie beoogd.

1.4 Het is belangrijk om in te zetten op structurele lokale maatregelen om bij te dragen aan de bestaanszekerheid van inwoners

Tijdelijke maatregelen bieden geen structurele oplossing voor inwoners die momenteel tussen wal en schip vallen. Hiermee worden de problemen op de lange termijn niet opgelost. Er is behoefte aan structurele oplossingen die bijdragen aan de bestaanszekerheid van inwoners.

Ambtelijk wordt er momenteel gewerkt aan structurele oplossingen voor inwoners die te maken krijgen met acute betaalproblemen en voor inwoners die kampen met structurele (hoge) kosten door hun ziekte of beperking. Zo worden er momenteel twee concrete mogelijkheden onderzocht/nader uitgewerkt:

- SUN Noodfonds. SUN staat voor Stichting Urgente Noden. Sommige mensen hebben urgente financiële problemen. Deze mensen kunnen via dienst- en hulpverleners noodhulp aanvragen bij de stichting. SUN streeft naar een landelijke dekking en werkt samen met gemeenten, donateurs, dienst- en hulpverleners om ervoor te zorgen dat niemand meer tussen wal en schip hoeft te vallen. SUN kan snel schakelen en kan middels een gift persoonlijk leed, onnodige escalatie en maatschappelijke kosten voorkomen. Een gift werkt als een vangnet voor volwassenen en kinderen met urgente noden.

Momenteel wordt er in samenwerking met de gemeentes Leudal, Nederweert, Echt-Susteren en Roerdalen een draagvlakonderzoek uitgevoerd. Dit draagvlakonderzoek onderzoekt nut, noodzaak, wenselijkheid en haalbaarheid van de komst van een sun-noodhulpbureau.

- Daarnaast worden in MER-verband mogelijkheden onderzocht voor een Regeling Meerkosten chronisch zieken. Dit is een regeling die ondersteuning biedt aan inwoners die kampen met hoge medische kosten vanwege hun ziekte of beperking en waar de huidige regelingen onvoldoende hulp bieden.

1.5 Het bereiken van de doelgroep is erg moeilijk

Nieuwe regelingen hebben tijd nodig om bekend te worden. Dit vraagt om uitgebreid communicatieplan om de doelgroep te bereiken. Dit geeft echter geen garanties dat inwoners zich ook daadwerkelijk zullen melden. Daarnaast is bekend dat mensen met schulden en/of financiële stress gemiddeld 5 jaar wachten voor zij hulp vragen. Het is daarom aannemelijk dat inwoners, ook al ontstaan er acute betalingsproblemen, geen gebruik maken van het Noodfonds.

Inwoners met bijvoorbeeld midden of hoge inkomens zijn nu niet bekend bij de gemeente omdat zij nog buiten alle regelingen vallen. Het kan een drempel zijn voor inwoners om hun financiële gegevens te overleggen en inzicht te geven in hun persoonlijke situatie. Schaamte kan hierbij een rol spelen.

In de regiogemeenten zijn er soortgelijke noodfondsen opgericht. Een ambtelijke verkenning bij de regiogemeenten heeft opgeleverd dat het aantal aanmeldingen achterblijft. Ondanks dat er voldoende acties zijn uitgezet om bekendheid voor de regelingen te creëren. In de regio zijn de regelingen beperkt gebleven tot ondersteuning in de energiekosten. Deze werden ingezet als voorloper op het landelijke Tijdelijk Noodfonds Energie.

1.6 Er kunnen mogelijke onbedoelde neveneffecten optreden

Het Noodfonds is bedoeld om zoveel mogelijk inwoners die in de financiële problemen komen te ondersteunen. Dit vraagt om een ruim kader en beperkt aantal voorwaarden. Bij het opstellen van de verordening is hiermee dan ook rekening gehouden. Echter kunnen er bij een dergelijk ruim kader ook onbedoelde neveneffecten optreden die op het moment van de totstandkoming van de regeling redelijkerwijs niet voorzien waren. Door het opnemen van een evaluatiebepaling in de verordening wordt de mogelijkheid geboden om de regeling te evalueren en waar mogelijk te wijzigen. Dit neemt niet weg dat eventuele nadelige (neven)effecten zich al hebben voorgedaan.

Kanttekeningen:

1.1 Inwoners die tussen wal en schip vallen worden door het intrekken van het besluit niet geholpen

De kans is dat een aantal inwoners, die geen gebruik kunnen maken van de huidige voorliggende voorzieningen, zoals het Tijdelijk Noodfonds Energie, wel geholpen hadden kunnen worden door de inzet van het Noodfonds. Door het besluit om een Noodfonds op te richten in te trekken vallen deze inwoners momenteel tussen wal en schip. Op termijn kunnen deze inwoners wellicht wel ondersteund worden met structurele oplossingen waar momenteel aan gewerkt wordt.

Samenhang met andere Beleidsdocumenten:

N.v.t.

Communicatie:

Als het besluit voor het oprichten van een Noodfonds wordt ingetrokken, wordt de organisatie en de uitvoeringsorganisatie (Servicecentrum MER Sociaal Domein) hiervan op de hoogte gebracht. Daarnaast zal ook de adviesraad Sociaal Domein worden geïnformeerd en de partners in het maatschappelijk middenveld.

Financiën

Er zijn geen financiële risico's verbonden aan het intrekken van het besluit om een noodfonds op te richten. Mocht er anders worden besloten, dan is er een startbedrag beschikbaar van € 100.000.

Het is niet duidelijk hoeveel inwoners daadwerkelijk met dit bedrag ondersteund kunnen worden.

De uitvoering betreft een arbeidsintensief proces, wat betekent dat naar verwachting de uitvoeringskosten relatief hoog zullen uitvallen. Hierdoor kunnen naar alle waarschijnlijkheid minder verstrekkingen plaatsvinden dan in eerste instantie werd beoogd. Hiermee is uitvoering geven aan het Noodfonds een dure vorm van ondersteuning.

Planning en uitvoering:

Als het besluit voor een het oprichten van een noodfonds wordt ingetrokken is er geen verdere planning en uitvoering nodig. Wel zal worden ingezet (vanuit het huidige armoede beleid) op het structureel preventief blijven werken aan het voorkomen van armoede.

Mocht er anders besloten worden is er tijd nodig om tot uitvoering te komen. Dit vraagt om overleg met diverse disciplines. Er zal een duidelijke planning gemaakt moeten worden waarin alle stappen die nog nader uitgewerkt moeten worden zijn opgenomen.

Bijlagen:

1. *Bijlage 1: Raadsbesluit*
2. *Bijlage 2: Verordening tijdelijke vangnetregeling huishoudens gemeente Maasgouw 2023*

Team: Sociaal Domein